
IRODALMI MÚZEUM

VASÁRNAP DÉLUTÁN

M Ó R I C Z Z S I G M O N D

Az ipartestületben vasárnap délután kártyáznak a mesterek. Csönd van. A villanylámpák közül minden második, harmadik ég. A kártyához ez is elég. A kártyához nem világosság kell, hanem szerencse.

Csönd van és kocsmaszag. Vas úr, a vendéglős az egyetlen beszédes ember a helyiségben. Szép kövér ember, elegánsan van öltözve, mint vasárnap egy főmester. Puha gallérja van és selyem nyakkendője, magánkötős. Délben borotválkozott s így egészen friss az arca. Bajuszát stuccolja. Walsch úr, a borbélymester megnézi:

– Ez a baj, kedves Vas úr.

– Mi, kérem, mi?

– A zsilett.

Vas úr nevet.

– Nem az a baj, Walsch úr.

– Hanem.

– Az, hogy minden házban és minden fűszerüzletben árulják a bort. Itt egy petróleumoshordó, ott egy kátrányoshordó s a kettő közt ott a boroshordó.

Most a borbély nevet. Kövér arca duzzad. Elegáns, mint egy borbély. Választékos eleganciával van öltözve. Olyan, mint egy tanfelügyelő, mikor iskolalátogatásra megy. Nem olyan, ahogy a színpadokon ábrázolják a borbélyt. Nyugodt, önérzetes polgár, akinek megvan a maga véleménye, mivel azonban üzletében mindegyik politikai felekezettel dolga van, tudja mérsékelni a szabad véleménynyilvánítását.

– Tudja, Vas úr, a földművelésen akarnak segíteni.

A vendéglős meglepődve hallgat el. A vendéglősipar is hasonlóan annyiban a borbélyiparhoz, hogy a fogyasztóknál mellékes a világfel-fogás, ezért nem akarja megsérteni egy vendégét sem. De némi tünődés után azt mondja:

– Azért soknak találok, hogy csak be kell lépni akármilyen boltba, s már megtöltik nekik a palackot. Hetivásárkor itt ülnek a szobor lábánál a napszámosok és ilyen üveg borokat isznak!

Fábián úr, asztalosmester lép be. Bársonygalléros télikabátja szét van nyitva rajta és kivette kétfelé a vállára. Ilyen enyhe idő, mint ezen a télen, csak 1916-ban volt, a háború közepén, mikor Volhyniában voltak.

– A borexportnak vége – szólta bele a vitába. – Negyven-ötven kádár volt a városban, ma egy sincs. Egy sincs, Walsch úr.

A vendéglős nincs hirtelen tisztában vele, hogy ez jó-e neki, vagy nem.
– Elég sajnos – mondja, és kezet fog az asztalossal –, de azért nemcsak a földműveseket kell segíteni, a vendéglősipar is rászorul a segítségre. Csak ezzel nem törődik senki. A vendéglősipar huszonhétféle adót fizet.

Az asztalos leteszi a kabátot, s gondosan felakasztja a rézfogra, a fal deszkaburkolatán. Az ipartestület épülete még a jó időkből készült, prima munka ez a vörösbarnára festett fal is, oly elegáns, mint egy elsőrangú kávéház.

– Kérek két deci sillert.

A vendéglős üzleti szolgálatkészséggel sietett a másik szobában levő söntésbe.

Az asztalos kezet fogott a borbélyal.

– Nehéz most minden iparnak – mondta. – Így kell kinézni az ipartestületnek vasárnap délután. Hatan–nyolcan vagyunk? Egész délután nem fog el két liter bor?

– Azt is csak szívességből issza az ember, hogy ne üljön itt ingyen. Vasnak is élni kell.

Vas úr már hozza a vékony magas pohárban a két deci sillert.

– A sógorom Londonban van – mondja az asztalos –, azt írja, hogy jó reménységei vannak, nagyobb megrendelést hoz. Gondban is vagyok, hogy fogom vállalni. Nincs szakerő. Ha elszánnám magam rá, hogy egyszerűen megveszem Pestről, készen az 500 pengős garnitúrákat, akkor egy-egy garnitúrán biztosan kereshetek száz pengőt . . . De itthon nem tudom annyiért előállítani. A mi segédeink szétzüllöttek. Ki vasutas

lett, ki napszámos, ínségmunkás. El is felejtették az iparukat. Pedig itt fillérekre kell kalkulálni. Újpesten meg tudják csinálni, mert ott van munkaerő. Be vannak rendezkedve. De egy vidéki város ma nem versenyképes.

Reichwott úr otthagya a kártyaasztalt, ahol kibicelt, s kollégájához jött, bár haragszik rá, mert ennek jól megy.

– A háború elején, mikor bevonultam, kétszázhusz inas volt az asztalozsakmában – mondja. – Ma tizenöt vagy tizenhat van az egész városban.

Kézfogás nélkül leül a kollégájához.

– Megvan már Baranyai?

– Megvan a gazember, valahol a bőrében.

Hallgatnak.

– Ez jól berántotta a Bútorszövetkezetet.

– Ez be.

Fábián úr komolyan néz maga elé, s bólogat.

– Azt senki se tudja megmagyarázni, hogy tudott ez hatvanezer pengő adósságot csinálni.

Hosszan hallgatnak. Jól ismerik az ügyet, nem szükséges beszélni róla.

– Vadai ötezer darab zsíros ládát vállalt a Hentes Szövetkezetnél.

A két asztalos irigyen és keserűen néz össze.

– Mit keres rajta?

– Ha csak húsz fillért keres is, ezer pengő.

– Megcsinálja ő azt olcsóbban is. Ki keres ma ezer pengőt?

– Már fel is vett három jugoszláviai menekültet.

Reichwott úr hallgat.

– Én is felvettem egyet. Azt mondta, minden pénzért jön, csak dolgozhasson. De tegnap, mikor fizettem, nem volt szemem, hogy kevesebbet fizessek neki, mint a többinek.

– Harminckettőt?

– Harminckettőt, pedig ő maga huszonöt fillért kért. Nem volt pofám, hogy meg ne adjam neki a harminckettőt.

A két asztalos maga elé néz. Fábián úr iszik a sillerből. Úgy van evvel az ember, aki tisztességes ember. Itt a sok teher, adó, váltó, háztartás, százféle baj, ínségadó, koldussegély . . . Az iparos összeroppan a teher alatt . . . De azért nem teheti, hogy kihasználja a nyomort.

Nincs kedvük beszélni. Hallgatnak. A vendéglős elolt egy lámpát.